

Assaig

L'escriptor que camina

PERE GUIXÀ

El 1956, Josep M. Espinàs va viatjar amb Camilo José Cela pel Pirineu de Lleida. Espinàs va iniciar aleshores, sense saber-ho, una peculiar sèrie de llibres de viatge. Dinou llibres després, *A peu per Múrcia*, del 2009, va tancar aquest cicle que ha transitat per terres catalanes, castellanes, basques, gallegues, aragoneses, valencianes, mallorquines... La tesi d'aquest estudi és clara: formen aquests llibres un gènere únic en la prosa de viatges en català?

Espinàs ha viatjat gairebé sempre sol i amb un equipatge modest, en un espai delimitat, durant set o vuit dies, mai més d'una jornada en un lloc. La planificació del viatge és mínima, el paisatge una cosa amb què cal comp-

Els viatges a peu d'Espinàs destaquen poderosament en la prosa viatgera catalana de totes les èpoques

tar, l'atzar li fa trobar gent anònima, hi dialoga, en capta la nota vívida. De-fuig els llocs massificats, tot sovint els grans monuments, a Mallorca no veu mai el mar. Trobar una fonda és un ritu.

El passeig adopta el ritme del pensament i després de la prosa. Amb el temps, els nadius s'han anat sorprenent que algú viatgi a peu. Lentitud, curiositat, paciència i sobrietat són factors claus per donar veu a un lloc, una gent, un tros de vida. El camí és una acció higiènica per desprotagonitzar-se. Ens porta a la diversitat humana. Cal copsar-la amb paraules precises.

El seu viatge no és el de l'excursionista o el paisatgista (Bosch de la Trinxeria, Verdaguer), ni tampoc del folklorista o el científic (Amades, Corromines) i menys encara del viatger

àcid amb el turisme. Tampoc no és el del passejant introspectiu: Rousseau, Rimbaud, Nietzsche, Pla o Cela –passaven tot el que veien pel filtre del seu estil–. Espinàs és més a prop dels viatges a peu de Hazlitt o Stevenson, escrits amb una prosa sense adjectivació, transparent, antinostàlgica, sense invenció aparent.

L'assaig, que acaba amb una llarga entrevista amb Espinàs i l'editora Isabel Martí, afirma que faltaria una anàlisi més exhaustiva sobre la literatura de viatges per respondre sobre la singularitat d'aquest corpus. Però és evident que aquests viatges a peu destaquen poderosament en la prosa viatgera catalana de totes les èpoques.

Elisabet Armengol Gimeno

Els viatges a peu de Josep M. Espinàs

ABADIA DE MONTSERRAT. 74 PÀGINES. 8 EUROS